

גליון 316
שנה ז' תשע"ח

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

בעל החוטם מתבקש

כאשר העתיקה סנהדרין מקומה וגלתה מירושלים ליבנה, מלך ברומא אספסיוסס מחריב בית המקדש, ורבן גמליאל נאלץ להימלט מפניו, כי הלה ביקש את נפשו. הדבר נודע לו מפי ההגמון שנשלח על ידי המלך להרגו, כשבא אותו הגמון לבית המדרש כדי לבצע את פסק הדין, אמר ברמו "בעל החוטם מתבקש" כלומר "מנהיג הדור מתבקש". הבין רבן גמליאל אל מה ירמוזו דבריו, פנה משם והתחבא עד יעבור זעם, בא אליו ההגמון בחשאי ואמר לו: אם אציל אותך האם תביאני לעולם הבא? אמר לו: "כן" ביקשו ההגמון להישבע על נכונות דבריו ונשבע, מה עשה ההגמון, עלה על הגג, הפיל עצמו ונהרג. ומנהג היה ברומי שאם מת אחד ההגמונים בטלה הגזירה. בו ברגע יצאה בת קול משמים והכריזה, אותו הגמון מוזמן לחיי עולם הבא.

(תענית כ"ט א')

פרשת השבוע

ולא תהיה עדת ה' בצאן אשר אין להם רועה (כ"ז – ז"א)

מסופר על הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, שניגש אליו תלמיד שאובחנה אצלו מחלה קשה ומסוכנת, כדי לבקש ברכה. הרופאים כבר אמרו לתלמיד ולמשפחתו שאינם יודעים מזור למחלתו, ועם כל יום שנוסף שחלף אבדו הקרובים תקוה. ה"חפץ חיים" הקשיב לתלמיד הצעיר, ואמר לו שיתן לו עצה בתנאי שלעולם לא יספר על כך לאיש. התלמיד הסכים מיד. הנחה אותו ה"חפץ חיים" ללכת לתלמיד חכם מסויים המתגורר בעיירה קטנה, והוא יתן לו ברכה. ואכן כך עשה הצעיר ופנה מיד לאותו תלמיד חכם, ותוך תקופה קצרה ובאופן לא יאומן הוא החלים. הוא המשיך בלימודיו בישיבה, ובסופו של דבר עקר מראדין, הקים משפחה. וכפי שהודרך, מעולם לא סיפר לאיש מה שעבר עליו. אחרי למעלה מעשרים שנה, חלתה גיסתו של אותו תלמיד במחלה מסתורית ל"ע, עד מהרה נתברר לו שהיא טובלת מאותה מחלה שהוא סבל בעבר. אך נאמן להבטחתו הוא לא אמר דבר. אשתו זכרה שפעם דיבר על מחלה מסתורית שסבל ממנה בעבר, ובכל פעם שדיברה על כך הוא התחמק וסירב לדבר, ככל שניסה לערפל את דבריו לחצה עליו

אשתו שידבר, בתקוה שסודו יעזור להציל את חיי אחותה. גם אשתו וגם גיסתו הפצירו בו לגלות את אשר קרה לו ואיך נרפא. הוא הסביר להם שזהו סוד שנבצר ממנו לגלותו, אך הן עמדו בשלהן. לבסוף נחלשה התנגדותו, והוא חשב באופן הגיוני שאחרי כל כך הרבה שנים שהוא כבר מילא אחר אזהרתו של ה"חפץ חיים", יכול הוא לגלות, וסיפר לאשתו את אשר קרה לו, הוא סיפר על הופעתו לפני רבו ועל עצתו של הצדיק ללכת אל תלמיד חכם מסויים בעיירה קטנה הרחוקה מראדין. אשתו וגיסתו נתמלאו תקוה, אולי תהא זו הצלתן. זמן קצר לאחר מכן החל להרגיש רע, הוא נבהל מאד ואמר לאשתו שעליו לנסוע מיד אל ה"חפץ חיים" הוא עשה את הדרך הארוכה בחזרה לראדין אל ה"חפץ חיים" שהיה אז זקן וחלש. ה"חפץ חיים" זכר את פגישתם הישנה והקשיב בשקט לסיפורו של האיש. ואז דיבר בשקט ולאט, הלוואי ויכולתי לעזור לך, אך מה אוכל לעשות? כשהייתה לך המחלה הראשונה הייתי צעיר וצמתי ארבעים יום עבורך כדי שתתרפא. היום אני כבר זקן מדי ואינני יכול לצום כמו אז. אכן זהו רועה נאמן, אשר בחכמתו ובענוותנותו תלה את זה בברכתו של ת"ח אחר.

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 8:33 ת"א: 8:34 ר"ת: 9:06

פרשת פינחס

זמני כניסת שבת
ירושלים: 7:13 ת"א: 7:28

מעשה שהיה

ולא בלילה, אלא יושב והוגה בתורה ובתפלה בעל פה, ומקומו תמיד על יד החלון משמאל לפתח היציאה של המנזר. השתומם החייט לשמוע תיאור המקום המדויק מפי הרב, שכן הרב לא ביקר שם מעודו, ובחלום גילו לו כל זה כדי להציל נפש אחת מישראל. אמר הרב לחייט האם אתה מאמין ביד באמונה שלמה, ענה החייט. ואם אבקש ממך לעשות למעני דבר האם תעשה? בכל מאמצי כחי, ענה החייט, ואפילו עד כדי מסירות נפש? עד מסירת נפש, ענה החייט. ובכן מבקש אני ממך רחמים הלילה, תבוא אל הגן ותגש בסתר אל החלון, ותמצא שם את בני יושב ובוכה, ותגיד לו בשמי שילך אחריך, ואתה תובילו מיד אל עיירה פלונית, ותמסרנו ליד החוכר ר' יודיל כדי שהוא יוליך את הילד אל ישיבה פלונית. והיה אם יסרב הילד לילך אחריך, שיחשוד בך שמא גם אתה באת לחוטפו כפי שעשו הראשונים, תאמר לו, טעות לעולם חוזר, והוא בחכמתו יבין רמז הדבר, שכן בשיעורנו האחרון למדנו בסוגיא זו. ועכשיו תגיד לי מה משכורתך בעד טרחה גדולה זו? ענה החייט, ככל שיפסוק הרב, שהרי הולך אני לסכן את נפשי ואת נפש בני ביתי.

ענה הרב, אם בי הדבר תלוי, הריני מבטיחך שאחרי אריכות ימיך תיקבר בסמוך לי, היתכן הדבר שאני ההדיוט אמצא מנוחתו על יד קבר רבינו? שאל החייט. כן, אם ירצה השם, אם תוציא הילד לחופשי ותעשה ככל שצויתך, יתקיים הדבר אפילו לאחר הרבה שנים, שכן אני כבר זקנתי ושבתי, ואתה עדיין צעיר לימים. ועתה מהר ועשה מלאכתך וה' ישלח את מלאכו לפניך. רק דבר אחד אני מבקש ממך, אל תספר לאיש אודות הבטחתי זאת, עד שתגיע שעתך להפטר מן העולם.

הלך החייט לעשות שליחות הרב, נכנס החייט בחשאי אל הגן, וראה את הילד כשהוא יושב על יד החלון. אמר לו, רבנו שלח להגיד לך כי תלך אחרי, וציוני לומר לך סימן זה "טעות לעולם חוזר". כששמע הילד הדברים האלו, צהלו פניו ואמר, אלך באשר תוביליני. קפצו שניהם בעד הגדר בחשאי, ובטרם יאיר הבוקר באו שניהם אל בית החוכר, והלה הובילו מיד לישיבה כמצות הרב. למחרת קמה מהומה במנזר, הילד נעלם והבינו שיד היהודים בדבר. מיד ערכו חיפוש בעיר, חיפשו בבית הרב ובבית שאר הלומדים והפרנסים, ולא העלו דבר. השאגת אריה עצמו לא ראה יותר את הילד כי ציוה שלא יופיע בשום מקום, ומקומו יהיה רק בישיבה, והרב היה עוקב כל הזמן היה מקבל ידיעות אודות הילד, ובמשך הזמן עלה ונתעלה הילד בתורה, עד שנכתר בכתר הרבנות בעיר, אחרי ששינה שמו ושם משפחתו, ומשם היו מחליפים ביניהם שאלות ותשובות בענינים עמוקים בש"ס ובפוסקים.

קיום הבטחתו של הגה"ק ה"שאגת אריה" זיע"א

מסופר: בעיר שבה כיהן הגה"ק רבי אריה לייב ב"ר אשר בעל ספר "שאגת אריה" זיע"א (יומא דהילולא כ"ה תמוז) ברבנות, היה דר יהודי עני אחד שהיה משמש את הרב שלא על מנת לקבל פרס. כשהגיע שעתו להסתלק מן העולם נכנס אצלו השאג"א לבקרו ועמד באמצע וידויו, אחרי שגמר וידויו פנה העני המשמש אל הרב ואמר לו, הנה אנכי הולך למות ובני יקירי הקטן רפאלקה יהיה יתום אומלל, והרי אני עבדתי את מורי הרב כל ימי חיי באמונה, ונחמתי בעניי היתה שזכיתי לשמש את מעלתו הרב, ומעודי לא בקשתי שכר בעד עבודתי ואפילו פרוטה אחת, אבל זאת הפעם אטול רשות מרבי לבקש ממנו בקשה אחת צנועה וקטנה, ישים נא רבינו עינו על בני הקטן, וישתדל שיהיה לומד תורה. ענה לו השאג"א לא זו בלבד שאשתדל שילמד תורה, אלא אני עצמי אלמד עמו תורה. כששמע השמש את הדברים אמר, אמותה הפעם ונשמתו יצתה בטהרה.

אחרי קבורתו לקח השאגת אריה את רפאל הקטן בנו של שמשו לביתו והתחיל מלמדו תורה. הילד עשה חיל בלימודיו והיה חביב ביותר על מורו הגדול, וכשהגיע התלמיד לשנתו התשיעית כבר היה בקי בסוגיות הש"ס והפליא את לב כל רואיו בכישרונותיו ובהתמדתו. אולם השמחה לא ארכה זמן רב, יום אחד בהיר אירע פתאום אסון נורא, הילד נגנב מבית הרב ועקבותיו לא נודעו. התעצב הרב על האסון רב עצב, והיה צם ויושב בתענית ובוכה ומתפלל מדי יום ביומו על הילד. משראו בני העיר בצערו של רבם נתרגשו והתחילו לחקור ולדרוש בדבר, שמא ימצאו הילד. ולאחר מאמצים רבים, עלה בידו של אחד מבני העיר לגלות את המקום שבו נמצא הילד, זה היה מנזר נשים אשר מחוץ לעיר, שכן נהגו אז הכמרים הרשעים לתפוס ילדי ישראל ולהעבירם לשמד, ומדי יום ביומו היו באים ללמד יסודי דתם כדי להעבירו לשמד, וכבר הלך והתקרב היום המיועד להכניסו לדתם. כשהגיעה השמועה המרה לאוזני הרב, קרע בגדיו מרוב צער וצעק בקול מר ליוצרו עד שנתעלף ונרדם.

לפתע נתעורר כארי וציוה להביא לפניו את החייט היהודי שהיה תופר בגדים לנזירות והיו מרננים עליו כל מיני רינונים. כשבא החייט לפני הרב, סיפר לו הרב כל אותו מעשה נורא שאירע לתלמידו היתום והחביב, שאביו מסרו לידי ברגעי חייו האחרונים, ונפשו קשורה בנפשו, ועכשיו הוא עצור במנזר הנשים, וגילו לו מן השמים שהילד אינו נח לא ביום

משל ונמשל

חשיבותה של סעודת מלווה דמלכה

מובא בשם הרה"ק רבי אלעזר ב"ר אלימלך מליזענסק זיע"א (יומא דהילולא כ"ח תמוז) שהיה אומר שבסעודת מלווה דמלכה יכולים לפעול ישועות על בני ישראל יותר מסעודות שבתות וימים טובים. ואמר על זה:

משל למדינה אחת שתושביה היו טובלים מאד מהמיסים הגבוהים שהטיל עליהם המלך. פעם הגיעה אליהם ידיעה, כי המלך יבוא לשכון במדינתם לכמה ימים, ולבשו כולם בגדי חג, ויצאו לקראת המלך בשמחה רבה. וכל הימים שהמלך ישב איתם, עשו סעודות גדולות ושמחו איתו עד מאד. ביום שהמלך התכונן לנסוע מהמדינה הנ"ל, נתקבצו כל אנשי המדינה ונפלו לפני רגלי המלך ויאמרו: אדוננו המלך, אמנם כי כל הימים ששכנת בתוכנו היינו שמחים ולא הודענו לך את צרת נפשנו, כי לא רצינו להדאיב את הוד מלכותו. אבל כעת לפני נסיעת מעל כבודו, מוכרחים אנו לגלות לך, כי כשל כוחנו מפאת רוב המסים אשר העמסת עלינו, ומבקשים בכל לשון של בקשה להקל מעלינו את העול הקשה. דבריהם מצאו חן בעיני המלך וימלא את בקשתם.

הנמשל: כן אנחנו בני ישראל, כאשר איש ישראל סובל מדאגות עול הפרנסה ועול הגלות, ועם כל זאת כאשר יגיע יום שבת קודש, לובש בגדי כבוד ומכבד שבת מלכתא בשלוש סעודות, ושירות ותשבחות, ואין מעלה על שפתיו שום בקשה חומרית, כאשר אסרו חז"ל לשאול צרכיו בשבת. אבל בהגיע סעודת מלווה דמלכה, אז האיש המשכיל יכול לבוא לפני המלך לשפוך את נפשו ולבקש את בקשתו. ואז בודאי השם יתברך ימלא כל משאלות לבנו לטובה.

וכך נקפו ירחים ושנים, וה"שאגת אריה" חלה את חליו האחרון, ולא הודיע שום דבר לאנשי קהילתו כיצד פדה החייט נפשו של אותו תלמיד משאול, וכן לא הודיע אודות ההבטחה שהבטיח לו בשכרו. כשנסתלק הרב לבית עולמו, הובא לקבורות בחלקה מיוחדת, ובמשך הזמן לא נמצא שום איש שיהיה ראוי לכבוד הגדול הזה להיקבר על יד הרב. לימים נפטר רב גדול אחד שהתארח בעיר שבה שימש הרב ברבנות, וקברוהו לימינו של הרב. ואילו מצד שמאל נשאר המקום פנוי שלא זכה אדם להיקבר שם.

כך עברו כ"ח שנים מוזמן המאורע, והחייט חלה את חליו אשר ימות בו, וביום ה' לפנות ערב כשחש שקצו קרב, מיהר וקרא לכל טובי העיר ואמר להם סוד גדול יש לי לספר לכם, וכשבאו סיפר להם כל אותו מעשה, אבל ראשי הקהל לא נתנו אימון בדבריו, אמרו בודאי נסתרה בינתו. מחמת חוליו, וכשראה החולה כך אמר, מעיד אני את השמים, שאמת בפי, ובמלים אלו נפטר. הקבורה היתה צריכה להיעשות ביום ו' בבוקר, אבל כשהביאו את המיטה אל שער בית הקברות, נתקשרו פתאום השמים בעבים וגשם נורא ניתך ארצה, וחושך ואפלה היה שלא ראו איש את אחיו, ואז ראו שהנה השמש הולכת ושוקעת וחששו שעוד מעט תיכנס השבת, והחליטו הקברנים לקבור הנפטר באיזה מקום שיזדמן לידם, וכך היו הולכים וממשמשים בחשיכה וקברוהו בקבר ראשון שנזדמן לידם. וכשחזרו לעיר שיבחו עצמם על שזכו להביא הנפטר לקבר ישראל ביום סגריר ואפל כזה. אבל משבאו ביום ראשון לבית הקברות נדהמו לראות שקברו אותו על יד קברו של ה"שאגת אריה". ונתעורר רעש גדול בכל העיר, ומיד קראו אסיפה גדולה וביקשו הוראה מפי הרב אם מותר להוציא הנפטר מקבר זה ולקבורו בקבר אחר. ביקש הרב מראש הקהל לספר הכל מה שהם יודעים אודות הנפטר, וכשסיפרו לו שדבריו האחרונים לפני מותו היה: "מעיד אני את השמים", אמר הרב, עכשיו נתברר שלא לחנם אמר כן, ומן השמים סייעו בידו לקיים ההבטחה שהבטיחו רבינו ה"שאגת אריה". חלילה לכם להוציא הנפטר מקברו, שכן הוא הציל נפש אחת מישראל והקב"ה הציל כבודו.

צ'ין אדם לחברו

גמילות חסד מדהים בארבע

לפנות בוקר

מטופר על אחד מגדולי האדמורי"ם שליט"א, שעמד פעם תחת החופה של אחד מתלמידיו, ולפני שפנה ללכת, ניגש אל המחזותן ואמר לו: מחזותן יקר כשאתה מגיע הביתה מהחזותנה, תתקשר אלי בבקשה. אמר לו החסיד: יש מצוה-טאנץ, החזותנה תיגמר רק באזור שלוש בלילה, עד שאני אגיע לירושלים יהיה כבר ארבע לפנות בוקר" כן, כן, אני יודע, כשאתה מגיע הביתה תתקשר אלי... השעה היא 4:00 לפנות בוקר, המחזותן מתקשר לרבו, אחד מאנשי הבית מרים את הטלפון, והרבי אומר "מודה אני...", ונוטל ידיים. שואל הרבי את המחזותן: היית מרוצה מהחזותנה? "בטח, היה נהדר!". ממשיך הרבי ושואל: נו, ספר לי, איזה מכובדים הגיעו? הרב פלוני הגיע? והגביר ההוא הגיע גם הוא? המחזותן התחיל להיפתח... "כן, הגיעו כל המחזותנים, והיה מעמד מרומם... ב"ה כמעט כל המוזמנים כיבדו אותנו בשמחתנו...". ממשיך האדמורי"ר ושואל: ואיך היה האוכל? היה משובח? "או-הו! מעל הציפיות". והגישו את האוכל בומץ? הוא היה חם כשהגישו אותו? "כן הכל תיקתק כמו שצ"ל". "ומה עם קינוח?", התעניין הרבי. המחזותן מרגיש פתוח ומתחיל לזרום בשיחה... 18 דקות של שיחה! לאחר שהרבי סיים את השיחה, שואל אותו המשמש: סליחה על החוצפה, אבל ילמדנו רבנו מאי האי? מה זה היה? שיחה מעניינת זו יכולה היתה להתבצע גם בשעה סבירה יותר במשך יום המחרת? ענה לו הרבי בפשטות ובעניויות: תראה, מחזותן זה

התאלמן לפני כשנתיים ימים. היום הוא גמר לחתן את עשרת ילדיו. מה עושה זוג שחוזרים מהחזותנה האחרונה? יושבים על כוס תה עם עיניים דומעות מהתרגשות, ומחליפים חוויות על המחזותנים ועל המנות וכו'. אבל מחזותן אלמן זה חוזר לארבע קירות לבד! האם הוא יוכל להירדם? אני לא אתן לו! אני אחלוק אתו את החוויות ב-4 בבוקר.

הכרת הטוב

באחד מימי ששי פנה הגה"ק רבי יהודה צדקה זיע"א ראש ישיבת "פורת יוסף" בשאלה אל חתנו, אם ירצה להתלוות אליו כשילך לבקר את החולה? בודאי, ענה החתן והצטרף מיד לנסיעה במכונית שהרב הזמין באופן מיוחד, כדי להגיע בה אל האיש החולה שאושפז בבית חולים סיעודי. תוך כדי נסיעתם סיפר לחתנו, שהחולה הוא חייט מומחה לשעבר, אשר הרבה רבנים ותלמידי חכמים הזמינו אצלו לתפור חליפות, והוא שרת את כולם בנאמנות רבה, ונהג כלפיהם בדרך ארץ יוצא מן הכלל, מצד הכרת הטוב הרגשתי חובה לבקר אותו הסביר. ויהי בבואם אל האיש, הופתע הלה בלי גבול מעצם הופעת הרב שלא פילל מעולם כי יבוא לבקר אותו, הוא ישב שעה קלה במחיצת החייט ודרש בשלומו, התעניין איך הרגשתו הכללית, ושאל פרטים אחדים. לאחר מכן ברכו ברפואה שלמה ועמד להיפרד ממנו. ברגע זה תפסו החייט בשתי ידיו וקרא בהתרגשות: תודה רבי על שהואלת לבקר אותי, החייתי, ראיתי פניך כראות פני אליהו הנביא.

תלולא דצדקיא

יום ראשון כ"ה תמוז

רבי אהרן ברכיה ב"ר משה (מעבר יבק - שצ"ט)

הגה"ק רבי אריה לייב ב"ר אשר (שאגת אריה - תקס"ה)

הרה"ק רבי מאיר מאפטא ב"ר שמואל (אור לשמים - תקצ"א)

יום שני כ"ז תמוז

הגה"ק רבי שלמה גאנצפריד ב"ר יוסף (קיצור שו"ע - תרמ"ו)

יום שלישי כ"ח תמוז

הרה"ק רבי משה חיים טובי ב"ר יצחק אייזיק מקאלוב (תקצ"א)

יום רביעי כ"ח תמוז

הרה"ק רבי אלעזר ב"ר אלימלך מליזענסק (תקס"ו)

הרה"ק רבי משה ב"ר צבי הירש (ישמח משה מאוהעל - תר"א)

יום חמישי כ"ט תמוז

רבי שלמה יצחקי ב"ר יצחק (רש"י הקדוש - ד"א תתס"ה)

הרה"ק רבי משה מואלישין ב"ר גרשון (משפט צדק על תהלים - תקצ"א)

יום שישי א' מנ"א

אהרן הכהן בן עמרם (ב"א תפ"ז)

אלעזר הכהן בן אהרן הכהן (ב"א תקט"ז)

הרה"ק רבי נתן נטע מאווריטש ב"ר יוסף (נטע שעשועים - חזותן הבת עין - תקמ"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שאלות ותשובות

מאת הרה"ג נחמיה הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רפרום יוסף הדרס" על המעשים.

שנים מקרא ואחד תרגום (ו')

- א) לכתיחילה יקרא הפרשה בניגון הטעמים. (עיין מג"א סימן רפ"ה ס"ק א')
- ב) התרגום צריך לקרוא בלא טעמים. (כף החיים שם ס"ק י"ב)
- ג) אין לקרוא תרגום תחילה, ואח"כ ב' פעמים מקרא, אלא יקרא שנים מקרא, ורק אחר כך יקרא תרגום. (כף החיים שם ס"ק ו')
- ד) הלומד הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום באמצע חזרת השי"ן, וקדיש, לא די שלא יקבל שכר, רק יקבל עונש על כך, ואפשר דאפילו בדיעבד לא יצא, דהוי מצוה הבאה בעבירה. (ארחות יושר ערך תפילה, עמוד ק"ד אות כ"ח).